

**ДЕВОЛЮЦИЯ:
СВИДЕТЕЛСКИ РАЗКАЗ ЗА КЛАНЕТО
НА ГОЛЯМАТА СТЬПКА ПРИ МАУНТ РЕЙНИЪР**

DEVOLUTION:

A Firsthand Account of the Rainier Sasquatch Massacre

Copyright © 2020 by Max Brooks

Map copyright © 2020 by David Lindroth, Inc.

Published in the United States by Del Rey, an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC, New York.

All rights reserved.

© Богдан Русев, *превод от английски*

© Живко Петров, *дизайнер на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2020

ISBN: 978-954-28-3300-0

МАКС БРУКС
ДЕВОЛЮЦИЯ

Превод от английски
Богдан Русев

 ciela

На Хенри Майкъл Брукс:
Дано победиш всичките си страхове.

*Какъв грозен звер е маймуната
и колко много прилича на нас.*

Марк Тулий Цицерон

ВЪВЕДЕНИЕ

„ГОЛЯМАТА СТЪПКА УНИЩОЖАВА МАЛЪК ГРАД“. Това беше заглавието на една статия, която получих скоро след изригването на вулкана Маунт Рейниър. Реших, че е спам – неизбежен резултат от толкова много проучвания в интернет. Току-що бях завършил стотната си коментарна статия – или поне така ми се струваше – по темата за Маунт Рейниър, като бях анализирал всички страни от тази напълно предвидима и предотвратима природна катастрофа. Както и всички останали хора в страната, аз се нуждаех от факти, а не от сензации. Много от коментарните статии по темата се стараеха да се придържат към строгите факти, защото от всички човешки грешки в трагедията на Маунт Рейниър – политически, икономически, логистични – най-смъртоносно се беше оказало психологическото измерение: истерията, подхранвана от преувеличени твърдения. Но ето че я виждах отново, на екрана на лаптопа пред очите ми: „ГОЛЯМАТА СТЪПКА УНИЩОЖАВА МАЛЪК ГРАД“.

„Просто забрави за това – казах си аз, – светът няма да се промени за една вечер. Просто си поеми дъх, изтрий това и продължавай нататък.“

И за малко да го направя. Ако не бяха първите две думи.

„Голямата стъпка“.

Статията беше публикувана на един слабо известен уебсайт за криптозоология и твърдеше, че докато погледите на цялата страна са били приковани в яростното изригване на Маунт Рейниър, на няколко мили от там –

в уединената, луксозна, високотехнологична екообщност Грийнлуп – се беше вихрила по-малка по мащаби, но не по-малко кървава трагедия. Авторът на статията се казваше Франк Маккрей и описваше как изригването не само беше откъснало Грийнлуп от спасителната операция, а беше превърнало градчето в беззащитна плячка за една глутница от гладни маймуноподобни създания, докато самите те се бяха спасявали от вулкана.

Подробностите за обсадата бяха записани в дневника на местната жителка Кейт Холанд, сестра на Франк Маккрей.

„Така и не откриха тялото ѝ – написа ми Маккрей по електронната поща, когато се свързах с него, – но ако успеете да направите така, че нейният дневник да бъде публикуван, може би ще го прочете някой очевидец, когото е срещнала.“

Когато го попитах защо точно аз, той отговори: „Защото следя коментарите ви статии за Маунт Рейниър. Вие не публикувате нищо, което преди това не сте подложили на щателна проверка“. Когато го попитах защо е решил, че ще проявя интерес към темата за Голямата стъпка, той отговори: „Защото прочетох във „Фангория“ статията ви.“

Очевидно не бях единственият, който умееше да прави щателни проучвания. Маккрей някак си беше успял да открие моя списък на „Топ 5 класически филми за Голямата стъпка“, който бях публикувал преди цели десетилетия в култовото списание за истории на ужасите. В тази статия бях разказал как съм израснал „в апогея на параноята от Голямата стъпка“ и бях предизвикал читателите да се опитат да гледат въпросните стари филми „през очите на едно шестгодишно дете, които непрестанно прескачат от ужасите на екрана към тъмните, шумолящи силуети на дърветата от другата страна на прозореца“.

След като беше прочел тази статия, Маккрей явно беше решил, че у мен продължава да живее нещо, което не е готово да изостави това детско увлечение в миналото. Но от друга страна, се беше убедил, че зрелият ми скептицизъм ще ме принуди да подложа неговата история на щателна проверка. Така и стана. Преди отново да се свържа с Маккрей, аз установих, че наистина беше съществувала малка общност на име Грийнлуп, която се беше радвала на голямо внимание от страна на пресата. Имаше предостатъчно публикации в медиите както за основаването на селището, така и за неговия основател – Тони Дюрант. Освен това Ивет, съпругата на Тони, беше водила няколко онлайн курса по йога и медитация от културния дом на общността до самия ден на вулканичното изригване. Но на тази дата всичко прекъсваше.

Това не беше необичайно за населените места, които бяха попаднали на пътя на кипящите кални свлачища по склоновете на Маунт Рейниър, но бързата проверка на официалната карта на Федералната агенция за защита при бедствия ми показва, че Грийнлуп не е бил засегнат. И докато пострадалите населени места като Ортинг и Пуялуп в крайна сметка бяха подновили присъствието си в интернет, Грийнлуп си оставаше черна дупка. Нямаше никакви репортажи от пресата, никакви любителски записи. Нищо. Дори програмата за сателитни изображения на „Гугъл“, която толкова съвестно беше подновявала картата на региона, продължава да показва оригиналните изображения на Грийнлуп и района около градчето отпреди вулканичното изригване. Но колкото и да бяха необичайни всички тези предупредителни знаци, в крайна сметка нещо друго ме накара да се свържа отново с Маккрей: единственото споменаване на Грийнлуп след бедствието, което успях да открия, беше в един

местен полицейски доклад, според който „официалното разследване продължаваше“.

„Какво знаеш?“, попитах го аз след няколко дни радиомълчание. В отговор той ми изпрати линк към албум със снимки, качен в облака. Авторът на снимките беше старши лесничей Джоузефин Шел. Шел, с която по-късно щях да разговарям във връзка с този проект, беше ръководила първия отряд за издирване и спасяване на оцелелите в овъглените останки на онова, което някога е било Грийнлуп. Сред труповете и отломките тя беше попаднала на дневника на Кейт Холанд (по баща Маккрей) и беше снимала всички страници от него, преди властите да задържат оригинала.

Отначало се усъмних, че това е измама. Бях роден достатъчно отдавна, за да си спомням прословутите „Дневници на Хитлер“. Но след като прочетох и последната страница от дневника, вече нямах друг избор, освен да повярвам на историята, описана в него. И още вярвам в тази история. Може би заради обикновения изказ и влудяващо достоверното невежество по всички въпроси, свързани със саскуоч¹. Или може би просто заради собственото си ирационално желание да реабилитирам онова изплашено малко момче, което някога съм бил. Във всеки случай публикувах историята на Кейт заедно с няколко новинарски статии и разговори с очевидци и свидетели, за които се надявам да осигурят някакъв контекст за читателите, незапознати с фолклора за саскуоч. Докато провеждах това проучване, изпитвах сериозни колебания каква част от него да включа в

¹ Въпреки че *Sasquatch* обикновено се изписва с главна буква, тук като понятие обозначава не лично име или прозвище на въпросното митично създание, а маркира цялостен биологичен вид. Случаят с *Yeti*, за който също ще стане дума, е идентичен. – Бел. ред.

книгата. Има буквално десетки учени, стотици ловци на Голямата стъпка и хиляди документиращи срещи. Да се обърне внимание на всички тях, щеше да отнеме години, ако не и десетилетия, а тази история просто не разполага с толкова време. По тази причина реших да се огранича до разговорите си с двамата участници, които са били замесени пряко и лично в събитията, и да цитирам единствено книгата „Саскуочски справочник“ от Стив Морган. Моите съратници, увлечени по темата за Голямата стъпка, несъмнено ще потвърдят репутацията на справочника на Морган като най-подробното и актуално ръководство по тази тема, което включва исторически извори, свидетелства на скорошни очевидци и научен анализ от експерти като д-р Джеф Мелдръм, Иън Редмънд, Робърт Морган (фамилното име е съвпадение) и покойния д-р Гроувър Кранц.

Някои читатели може би ще повдигнат въпроса за това, че съм пропуснал определени географски подробности по отношение на точното местоположение на Грийнлуп. Направих го с цел да не насърчавам туристи и мародери да посещават това място, където все още се провежда официално разследване, за да не попречат на работата на разследващите органи. С изключение на тези подробности и поправените по необходимост правописни и граматически грешки, дневникът на Кейт Холанд е възпроизведен в оригиналния му вид. Съжалявам единствено за това, че не успях да разговарям с психотерапевтката на Кейт (която я е насърчила да започне да си води този дневник) от съображения за лична неприкосновеност на пациентите. От друга страна, поне от моя гледна точка, отказът на тази психотерапевтка да разговаря с мен може да се тълкува като признание за надежда. Защо иначе в крайна сметка би се тревожила

една лекарка за личната неприкосновеност на своята пациентка, ако не вярва, че въпросната пациентка все още е между живите?

Докато пиша тези думи, Кейт се води безследно изчезнала от тринайсет месеца насам. Ако нищо не се промени, когато бъде публикувана тази книга, може би ще са минали няколко години без никаква вест за нея.

Към настоящия момент не разполагам с никакви веществени доказателства за потвърждение на историята, която ще прочетете. Може би съм станал жертва на измамата на Франк Маккрей, а може би и двамата с него сме били измамани от Джоузефин Шел. Ще оставя на вас, читателите, да прецените сами дали историята на следващите страници ви изглежда достоверна и дали – както в моя случай – съживява един страх, който отдавна е бил погребан под леглото на детството.

Първа глава

Иди в леса, за да изгубиш от погледа и мислите си престъпленията на своите съвременници.

Жан-Жак Русо

ЗАПИСКА В ДНЕВНИКА #1

22 септември

Пристигнахме! След два дни шофиране и една нощувка в Медфорд най-сетне пристигнахме. И всичко е идеално. Къщите наистина са подредени в кръг. Добре де, това наистина е очевидно от името на градчето², но ти ми каза да не спирам, да не редактирам, да не изтривам и да не се връщам. Точно затова ме насърчи да използвам хартия и химикалка. За да няма клавиш за изтриване на написаното. „Просто не спирай да пишеш.“ Добре. Няма значение. Пристигнахме.

Как ми се иска Франк да беше дошъл. Нямам търпение да му се обадя тази вечер. Сигурна съм, че пак ще ми се извинява как не може да мръдне от онази конференция в Гуанджоу, а аз пак ще му казвам как няма значение. Вече направи толкова много за нас! Подготви къщата, извърши виртуалните огледи по видеовръзката на телефона. И наистина е прав, че това място няма как да се покаже както трябва по видеовръзката. Особено екопъ-

²Името на общността Грийнлуп на английски означава „Зелен кръг“. – Бел. прев.

теката. Как ми се иска да беше тук на първата ми разходка днес. Беше вълшебно.

Дан не поиска да дойде. Типично. Каза, че ще остане в къщата, за да помага да разопаковат багажа. Винаги казва, че е готов да помогне. Аз му казах, че искам, че имам нужда да се раздвижа. Два дни в колата! Най-тежкото шофиране на света! Не биваше през цялото време да слушам новините. Знам, че трябва да „дозирам актуалните събития и да научавам фактите, но да не го превръщам в мания“. Права си. Не биваше. Новините пак бяха за военната криза във Венецуела. Бежанците. Поредният кораб, потънал в Карибско море. Толкова много кораби бяха потънали там. Беше сезонът на ураганите. Поне новините бяха по радиото. Ако не бях зад волана, сигурно щях да се опитам да ги гледам на телефона си.

Знам, знам.

Трябваше поне да минем по крайбрежното шосе, както направихме с Дан, когато се оженихме. Трябваше да настоявам за това. Но Дан реши, че по магистрала 5 ще пътуваме по-бързо.

Уф.

Всички онези ужасни аграрни комплекси. Всички онези нещастни крави, натъпкани една до друга на горещото слънце. Вонята. Знаеш, че съм чувствителна към миризми. Имах чувството, че всичко се е пропило в дрехите ми, в косата ми, в носа ми, докато пристигнем. Трябваше да изляза, да вървя, да дишам чист въздух, да раздвижа схванатите мускули на врата си.

Оставих Дан да се занимава с каквото там се занимаваше и хванах отбелязаната екопътека зад къщата ни. Много е лесна, с лек наклон и терасирани дървени стъпала на всеки стотина метра. Минава точно покрай къщата на нашата съседка, така че я видях. Стара дама. Извинявам се, възрастна. Косата ѝ беше чисто сива. Си-

гурно е подстригана късо. Не можах да видя през прозореца на кухнята. Правеше нещо на умивалника. Вдигна поглед и ме видя. Усмихна се и ми махна. Аз също се усмихнах и махнах в отговор, но не спрях. Невъзпитано ли беше? Просто реших, че както и за разопаковането на багажа, ще имам време да се запозная с хората. Добре де, може би не съм си го помислила наистина. Всъщност не мислех. Просто ми се искаше да продължа. Стана ми малко виновно, но не задълго.

Защото това, което видях...

Добре, нали си спомняш как ми каза да скицирам разположението на селището, защото това може да ми помогне с моята нужда да организирам всичко около себе си? Според мен това е добра идея и ако се получи сносно, може да сканирам скицата и да ти я изпратя по телефона. Но няма начин една рисунка, или дори снимка, да улови онова, което видях по време на тази първа разходка.

Цветовете. Всичко в Лос Анджелис е сиво и кафяво. Онова сиво, размазано ярко небе, от което винаги ме болят очите. Кафявите хълмове, покрити с изсъхнала трева, от която кихам и ме боли главата. А тук е зелено, наистина зелено, като на Източното крайбрежие. Не. Още по-хубаво. С толкова много нюанси. Франк ми каза, че е имало суша и наистина ми се стори, че видях покрай магистралата малко пожълтяла трева, но тук горе всичко е като дъга от зелено – от светлорозово до тъмносиньо. Храстите, дърветата.

Дърветата.

Спомням си първия път, когато отидох на разходка по каньона Темескал до Лос Анджелис. Онези ниски, сиви, усукани дъбови дървета с малките им бодливи листа и жълдите им като куршуми. Сториха ми се толкова враждебни. Знам, че звучи супердраматично, но

точно така се почувствах. Все едно бяха ядосани, че им се налага да живеят в онази нагорещена, корава, прашна мъртва глинена почва.

А тези дървета са щастливи. Ето, казах го. И защо да не бъдат щастливи – в тази богата, мека, напоена от дъждовете земя. Имаше някои със светла, нашарена кора и златисти падащи листа. Разпръснати са сред високите, могъщи иглолистни дървета. Някои от боровете са с посребрени иглички, други с по-plosки и меки иглички, които нежно ме докосваха, когато минавах покрай тях. Приличаха ми на колони, които подпират небето с успокояващото си присъствие, по-високи от всичко в Лос Анджелис, включително и онези кльошави разлюлени палми, от които ме заболяваше вратът, когато погледна нагоре към тях.

Колко пъти сме говорили за онзи възел точно под дясното ми ухо, от който болката продължава по цялата ми ръка? Изчезна. Независимо колко силно си въртях главата. Никаква болка. А дори не бях взела нищо. Смятах да го направя. Даже си бях оставила две таблетки болкоуспокояващо на кухненския плот, за да ги изпия, когато се върна. Но нямаше нужда. Всичко работеше както трябва. Вратът ми, ръката. Всичко беше отпуснато.

Останах там може би десетина минути, като гледах как слънцето блести между листата и се вирах в ярките, размазани лъчи. Искряха. Протегнах ръка, за да уловя един – малко кръгче от топлина колкото монета, което изтегли напрежението от мен. И ме заземи.

Какво ми каза за хората, които страдат от obsесивно-компулсивно разстройство? Нещо за това, че се затрудняваме да живеем в настоящето? Не и тук, не и сега. Усещах всеки миг. Със затворени очи. С дълбоко, пречистващо дишане. Вдишвах ароматния, влажен, хладен въздух. Жив. Естествен.

Толкова различен от изкуствено пренесения Лос Анджелис с моравите и палмите, и хората, които преживяват с водата, открадната от някой друг. Там би трябвало да има пустиня, а не безкрайна градина на суетата. Може би точно затова всички, които живеят там, са толкова нещастни. Защото знаят, че живеят в измама.

Не и аз. Вече не.

Спомням си как си помислих: „Няма как да стане по-хубаво“. Но стана. Когато отворих очи, видях голям храст с изумруден цвят на няколко крачки от себе си. До тогава не го бях забелязала. Горски плодове! Приличаха на къпини, но за всеки случай влязох в интернет, за да проверя. (Между другото, безжичната връзка беше страшотна, дори толкова далеч от къщата!) Наистина бяха такива – и каква находка само! Франк беше споменал нещо за това, че сушата това лято е съсипала реколтата от дивни горски плодове. Но къпината беше пред очите ми. Сякаш ме чакаше. Спомняш ли си как ми каза, че трябва да бъда по-отворена за нови възможности и да не пропускам знаците, които ми дава светът?

Нямаше никакво значение, че бяха съвсем леко кисели. Така даже бяха още по-хубави. Вкусът ми напомни за онзи боровинков храст, който растеше зад къщата ни в Кълъмбия³. И как никога не можех да дочакам до август, за да узреят напълно, и винаги тайничко похапвах незрели боровинки още през юли. Върнаха ми се спомените за всички онези лета, в които татко ми четеше „Боровинки за Сал“ и ме размиваше на онова място, където тя се среща с мечока. И тогава носът започна да ме сърби, а очите ми се навлажниха. И сигурно щях да се разрева точно в този миг, но тогава буквално ме спаси едно птиче.

³ Кейт Маккрей е отраснала в Кълъмбия, щата Мериленд. – Бел. авт.

По-точно две. Забелязах две колибрита, които пър-
хаха около няколко високи, лилави диви цветя, порасна-
ли на една слънчева поляна, все едно извадена от филм
на Дисни. Видях как едното колибри спря до едно цвете,
а после другото избръмча точно до него, и тогава се слу-
чи нещо прекрасно. Второто започна да целува първото,
като хвърчеше напред-назад с меднооранжевите си пер-
ца и червеникаворозовата си гушка.

Добре, давам си сметка как вече сигурно ти е писна-
ло от сравнения. Извинявам се. Но просто нямаше как да
не се сетя за онези папагали. Нали си спомняш? Онези,
за които си говорихме? Дивото ято? Спомняш ли си как
веднъж през целия час си говорихме за техните крясъци,
които ме подлудяваха? Съжалявам, че тогава не успях да
направа връзката, която искаше да ми покажеш.

Горките птици. Звучаха толкова изплашени и раз-
гневени. И как иначе? Как да се чувстват, след като ня-
кой ужасен човек ги е пуснал да живеят в среда, за която
не са родени? А децата им? Излюпени с това мъчително
усещане за дискомфорт, вродено в самите им гени. Всяка
клетка от тялото им копнее за среда, която не могат да
открият. Мястото им не беше там! На нищо не му беше
мястото там! Не е лесно да се види какво не е наред, до-
като не го сравниш с онова, което е. Това място е: с висо-
ките му здрави дървета и щастливите му малки птички,
които си разменят любовни целувки. Тук всичко е точно
там, където трябва да бъде.

И аз също съм на мястото си.